

NAŠ

Prava vera bodi vam luč,
materni jezik bodi vam ključ
do zvečanske narodne omike.

A. M. Slomšek.

DOM

List za ljudsko prosveto

Vsebina:

	Stran
Gosposvetski zvon kliče	129
Igre ziljskih Slovencev	130
Trpečim	131
Največje slovensko jezero	131
Žena in delo	133
Moji sprehodi	134
Dom duhovnih vaj v Ljubljani — odprt	134
Kralj noči	137
Vestnik Dekliških zvez	140
Pod vaško lipo	141
Drobiž	142
Društveni vestnik	143

Na platnicah: Listnica uredništva. — Za naše knjižnice.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12:50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1:50 Din. Upravništvo: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Listnica uredništva. V zadnji listnici je izdal prijatelj skrivnost, da je urednik zamejgal za nekaj časa uredniške škarje s potno palico. No, urednik je zopet postavil palico v kot in odprl predal, v katerem so celo poletje jokali in vzdihovali pozabljeni novo- in prvorojenčki mladih pesnikov. Nekateri siromaki so že izdahnili v zaduhlem zraku temne ječe. Za nje še ne bo niti nagrobnega kamna, ne nagrobnice v uredniški listnici. Drugi so pa pokazali nekaj življenjske sile — toda ko jih je urednik natančneje preiskal, je našel pri njih toliko napak in slabosti, da jih ni upal poslati med ljudi, ampak jih je raje izročil hiralnici — uredniškemu košu. Pa pogledjmo si nekatere pesmice natančneje! — Samorad. Vaša pesem »Sodoma in Gomora« je navadna proza, vodeno pripovedovanje znanega dogodka. »Prehudi so grehi Gomore in Sodome. Bog jih ne more odpustiti več«. Še proza je slaba. »Prestrašeno ljudstvo se križa«, ko bi bralo Vašo »pesem«. »Sam Bog se pa srdi« nad Vami, ker še tega ne veste, da na kraju Sodome in Gomore ni »Rdeče morje«, ampak Mrtvo morje. — Holmski. Vas je škoda, ker ne morete svojih talentov prav razviti. Niste edini, ki mu je vojska »strla perot«. V človeškem življenju je žalibog pogosto tako, da svojih najljubših ciljev človek nikdar ne doseže, da se mu najlepše nade nikoli ne izpolnijo. Radi tega se ne udajajte malodušnosti in obupu! Tam, kamor Vas je Bog postavil, tudi lahko mnogo dobrega storite in z vestnim in veselim izpolnjevanjem svojih stanovskih dolžnosti boste našli več notranjega zadovoljstva in tihe sreče, nego bi jo mogoče našli v stanu, po katerem hrepenite. Samo imeniten stan ne stori človeka ne srečnega in zadovoljnega, ne plemenitega. »Me v šolo vlekla želje mlade, le tja me gnalo je srcé«, tako vzdihujete in potem žalostno nadaljujete: »Takrat se ljuto pripodila je vojna besnega sveta — ves moj načrt ugonobila — steptala nade moje v tla! — Moj ptiček, tvojo bol jaz čutim, prevaran žalostno kot ti; proč moj'ga so duha peroti, kot tebi moč vzleteti ni!« — Kadar boste žalostni, le napišite zopet kako pesmico. Če ne bo dobra, bo pa slaba! — Višavka. Kje ste sedaj, zakaj ste nekaj časa molčali? Ali ste delali duhovne vaje? V malo pregoste oblake se včasih zagrinjate! Le oglasite se večkrat! — Rušanka. Pohorski gozdovi so v resnici mnogo lepši, kakor bi mogel to človek sklepati iz Vaše pesmice. Vaši verzi so zmešani kakor raznobarvno listje, ki ga je napihal veter iz vseh koncev na kup. Bo pa drugič bolje, ali ne? — M. N. Čemu opisujete take »turške zgodbe«, ki jih gotovo niste nikdar doživeli! Poslušajte raje domače pripovedke starih ljudi, te pripovedke iz Vaših krajev pravilno in lepo zapišite, pa nam jih pošljite. S to stvarjo nam boste napravili več veselja, kakor pa z zakrpanimi »rdečimi turškimi hlačami!« — Rab. Vse škriplje: pesek v Vašem »Morju«, ladja, in tudi urednik z zobmi, ko se mora mučiti z Vašo malomarno pisavo. Naj pa še škriplje uredniški koš, ko bo moral požreti Vaše neslano morje. — Bogomir. Novejše dobre knjige priporoča sproti »Naš

NAŠ DOM

Letnik XVII.

Maribor, oktober 1925.

Št. 10.

Gosposvetski zvon kliče ...

Bilo je krasno nedeljsko jutro 10. oktobra 1920. Skoz skrivnosten mir so žareli v jutranji zarji griči okoli Malega Št. Vida na Koroškem. Tiho smo korakali v Važenberg na glasovališče ... Vsem se je brala velika skrb na obrazu ... Pot nas je peljala po dišečih poljih in obsežnih travnikih, mimo razpadlih gradov, ki dajejo Koroški poseben znak. Tedaj je star slovenski kmet vzdihnil: „Ako danes z glasovanjem ne stremo suženjskih nemških verig, bomo hujši sužnji nemški gosposki, ko so bili naši predniki v srednjem veku! Tedaj bodo naši slovenski domovi kmalu podobni temle razvalinam ...“

Nepopisno tesno in težko nam je postalo po teh besedah pri srcu, niti misliti nismo prav upali, kaj bi bilo, ako bi Koroška prišla pod nemško oblast ...

In danes? Pet let že tužno poje gosposvetski zvon žalostinko o trpljenju Koroških Slovencev ...

Pretrsljiva je njegova pesem ...

Koroški Slovenec je na domači slovenski koroški zemlji brez pravic, brez zaščite, brez voditeljev. Nemci so slovenske duhovnike pregnali kot divje zveri, razbijali so jim župnišča, pretepli so jih in jih izgnali iz dežele. Dvaintrideset duhovnikov so na najbrezvestnejši način izropali in potem spodili. Trideset duhovnikov so pa upokojili in premestili v tuje kraje, ker niso hoteli zatajiti slovenske narodnosti.

Slovensko šolo na Koroškem so Nemci popolnoma zatrli. Po l. 1920 ni ostala niti ena slovenska šola več, celo šola v Št. Jakobu je drojezična z nemškim vodstvom in nemškim učnim osebjem. Otroci morajo tudi na ulicah govoriti nemško, če ne, jih v šoli strogo kaznujejo.

Delo izobraževalnih društev Nemci z nasiljem ovirajo, društvene domove zasegajo ...

Hiše zavednih Slovencev so, posebno v važenberškem okraju, požigali, živino odpeljali, žene preteпали, moše pa odvlekli v zapor ...

Otožno doni pesem gosposvetskega zvona preko Karavank ... Prinaša nam pozdrave trpečih bratov, prinaša nam prošnje na smrt obsojenih ...

Bratje Korošci ne obupajte, poslušajte pesem štajerskih poljan, poslušajte prisego kranjskih gora:

Slovensci, vi niste najemniki in pritepenci na Koroškem, vi ste lastniki divne Koroške, vi ste bili prvi na Koroškem, vi morate zopet postati gospodarji svoje rojstne grude. Tam na polju pri Gosposveti so prejeli oblast slovenski knezi, po cerkvah, celo nad Celovcem, so od nekdaj oznanjali duhovniki božjo besedo v slovenskem jeziku, po Koroškem je najprej zvenela slovenska pesem.

In ta rajskolepa Koroška, biser slovenskih pokrajin, naj postane mrtvašnica, pokopališče za Slovence? Koroška, napojena s krvjo in znojem slovenskih kmetov, naj postane nemška dežela? Nikdar!

Dokler bo zvenela slovenska govornica ob bregovih Save in Drave, bo glasno zahtevala pravico za Tebe Slovenska Koroška! Dokler bo še bilo Slovincem srce, bo plamtelo v požrtvovalni ljubezni za Tebe — Koroška! Dokler bo čutila še količkaj moči slovenska pest v sebi, bo podpirala in branila tudi Tebe — Slovenski Korotan!

Vi Korošci ste kri od naše krvi, vaša dežela je del naše dežele, vaše trpljenje je naše trpljenje. Prej se bodo porušile Karavanke, predno bo ugasnila v naših srcih zvesta ljubezen do vas — koroški mučenci!

Carinthiacus:

Igre ziljskih Slovencev.

Kdo še ni slišal o slovenskih Ziljanih? Bivajo v skrajnem severozahodnem delu slovenske zemlje v dolini reke Zile in štejejo do 20.000 duš. Govorijo posebno ziljsko narečje in tvorijo del koroških Slovencev. Dolina reke Zile je od Šmohorja do Beljaka slovenska. Pri Beljaku se Zila izliva v Dravo.

Zdaj vozi po Ziljski dolini železnica. A v preteklih časih je bila Ziljska dolina precej osamljena in odrezana od sveta. Prav zato so se med slovenskimi Ziljani prav posebno ohranile stare pravljice in navade.

Med najmikavnejše običaje ziljskih Slovencev spada zbijanje čebra ali »štehanje« na Binkoštni pondeljek ali na cerkveni sejm. Ta ljudski običaj mora biti že zelo star in je bržkone ostanek starih bojnih iger, v katerih so se mladeniči kosali, kdo bo pokazal več spretnosti in poguma.

Že na predvečer praznika zabijejo fantje z vasi na mestu, kjer se ima vršiti igra, močan, nad moško velikost dolgi kol v zemljo. Kol je na zgornem koncu priostren. Na kol poveznejo lesen čeber, nekak sod iz močnih dog in krepkih obročev. Skrbno osnažijo konje in jih okrasijo s slamo in pisanimi trakovi, kajti vsak fant si šteje v častno dolžnost, da bi njegov konj izgledal kar najlepše.

Na dan praznika že zgodaj zjutraj vlada živahno vrvenje na vasi. Mlado in staro prihaja od blizu in daleč, da prisostvuje staremu običaju. Mladeniči nosijo čez kolena segajoče irhaste hlače, pisane telovnike s srebrnimi gumbi, črne ali temnorjave jopiče, črne klobuke, pod klobukom kapico s »cofom«. Dekleta nosijo kratko, črno, zeleno obrobljeno, košato krilo, pisan predpasnik in pisano, v trikotniku čez prsi privezано ruto. Prepasane so z usnjenim pasom, okrašenim z vezeninami, na glavi nosijo belo »avbo« ali pa pisano ruto. Polne meče oklepajo bele nogavice, na nogah imajo nizke, črne čevlje iz usnja, ali pa visoke čevlje iz sukna.

Zbijanje čebra se vrši popoldne po popoldanski službi božji. Vaški prostor se napolni z gledalci, od gostilne sem se zaslišijo zvoki godbe in na vas pod lipo prihajajo mladeniči, pred njimi gre godba. Jezdec sedijo brez sedla in stremenov na težkih pincgavskih konjih, povečini celakih; v slovenski Ziljski dolini namreč že od nekdaj uspeva konjereja. Vsak jezdec drži v roki železen količek. Mladeniči-tekmovalci se zberejo

okrog kola s čebrom. Najprej pa zapojejo nabožno in nato posvetno narodno pesem.

Zdaj jahajo fantje nazaj na konec vaškega trga, godba zaigra, na konju pridrvi prvi tekmovalec in v diru udari s količkom z vso silo po čeburu. V kratkih presledkih prijahajo za njim drugi tekmovalci.

Godba igra, jezdec dirjajo in udarjajo neprestano po čeburu, množica hrumi in vzklika, konji postajajo divji, a mladeniči, kakor bi bili prirastli na njih, jih imajo krepko na brzdi. Ves prizor je nepopisno slikovit in zanimiv. Glasen smeh in halo zadoni, kadar kak jezdec zgreši čeber in zamahne s količkom po zraku.

Ko so vsi dirjali mimo čebra, zopet zapojejo in dirjanje se začne vnovič, toliko časa, da se enemu mladeniču posreči, da s krepkim, dobro merjenim udarcem razbije močen čeber. Vsa množica navdušeno vzklika zmagovalcu.

Zdaj zberejo vse obroče razbitega čebra in najlepše dekletke iz vasi, ali če se o tem ne morejo zediniti, ugleden kmet drži obroče iz vzvišenega stališča proti dirkališču in jih nastavlja jezdecem, ki znova jezdijo mimo. Vsakdo bi rad nataknil obroče na železni količek, toda oni ali ona, ki jih drži, se vedno umakne in šele ko kot zadnji pride zmagovalec, ki je razbil čeber, mu nastavljalec pusti, da natakne obroče na količek in jezdi z njimi kot z zmagovalno trofejo še enkrat po dirkališču. Mesto obročev prejme zmagovalec tudi venec.

Nato sledi razdelitev nagrad, ki večjidel obstoje v svileni ruti in smodkah. Zmagovalec pa uživa do prihodnjega leta v celi okolici poseben ugled. Po razdelitvi nagrad tekmovalci odjezdijo z dirkališča, pred njimi gre godba.

Po pobijanju čebra se začne znani ples ali raj pod lipo. Prvi ples pleše zmagovalec z dekletom, od katerega je prejel venec.

Slikovita, lepa in romantična je slovenska Koroška, lepe, romantične in poezije polne so tudi stare šege in navade koroških Slovencev.

Naj živi slovenski Korotan!

Višavska:

Trpečim.

»Trpeti«, za srcé čuteče
res ostra, trda je beseda!
Molče trpeti in udano,
težko ti časih je — kajneda?

Poznam preizkušeno zdravilo
sebičnežu povsem neznano;
če ne odvzame jo docela,
ublaži vsaj ti — srčno rano:

Pomagaj bednim in trpečim,
žrtvuj se zanje kakorkoli;
ne celiš s tem le tuje rane,
olajšaš tudi — lastne bóli.

Carinthiacus:

Največje slovensko jezero.

L. 1863. so otvorili železnico: Maribor — Celovec, naslednjega leta 1864. pa je bila dogotovljena proga: Celovec — Beljak. Iz Celovca na Beljak vozi železnica ob severnem bregu Vrbskega ali Celovškega jezera.

Že v rimskem času je vodila po višinah na severnem bregu jezera cesta od Ogleja ob Adriji na Virunum na Gosposvetskem polju. Vrba ob zahodnem koncu 16½ km dolgega jezera je bila že tedaj kopaljšče in počivališče Rimljanov, ki so se mudili na ostrem severu. V 16., 17. in 18. stoletju so si koroški plemiči za poletno bivanje pozidali gradove v Gorici (Maria-Loreto), Krivi Vrbi, Porečah in v Vrbi ob Vrbskem jezeru.

Vrbsko jezero je največje slovensko jezero. Eno uro severno od Vrbskega jezera leži župnija Blatograd. Tu je pred sto leti župnikoval in pisateljaval Ziljan Urban Jarnik († 1844). Ko je l. 1832. bival pesnik Prešeren nekaj mesecev v Celovcu, je pogosto hodil na obisk k prijatelju Jarniku v Blatograd. Tu v Blatogradu je pridigoval l. 1838. poznejši lavantinski škof Anton Martin Slomšek v samoslovenkem jeziku in bodril ljudstvo naj se zvesto drži svojega slovenskega maternega jezika.

Danes je Blatograd skoro popolnoma nemški. Ista usoda čako vso severno stran Vrbskega jezera, kjer danes domačini še povsod znajo slovenski. Ponekod doma med seboj še povsod slovensko govorijo (tako v Brezi pri Krivi Vrbi, na Dholici, v Goričah, v Zadolah, v Vogličah, v Dvoru). Drugod (kakor v Krivi Vrbi, v Porečah, v Vrbi) domačini tudi še vsi znajo slovenski, a že tudi doma med seboj raje govorijo v nemškem jeziku.

Odkar so l. 1864. otvorili železnico na severnem bregu Vrbskega jezera, se je vsul cel roj tujcev proti Vrbskemu jezeru; nastala so že skoro svetovno slavna letovišča Poreče, Vrba, Kriva Vrba — a slovenstvo ob Vrbskem jezeru je začelo pešati. Nemci so povsod otvorili samo nemške šole, in danes smatrajo Nemci severno stran Vrbskega jezera že za nemško zemljo.

Toda dokler domače prebivalstvo ob bregovih največjega, najbolj obiskanega in najlepšega koroškega jezera še razume in povečini tudi med seboj še govori slovensko, tako dolgo moramo smatrati Vrbsko jezero za slovensko jezero.

Površina jezera znaša skoro 22 km². Na južnem bregu je polotok Otok s staro župnijsko in romarsko cerkvijo. Jezero se ogreje do 28°C in ohrani poletno toploto tja do pozne jeseni. Od maja do poznega oktobra se kopljejo v jezeru. Poleti po jezeru vozijo parniki. Z 4 km dolgim Lendskim prekopom je jezero zvezano s Celovcem. Proti Božiču prekop zamrzne, a proti koncu januarja zamrzne tudi jezero in Celovčani se lahko drsajo po 16 km dolgem drsališču od Celovca do Vrbe. Marčevo solnce omeči ledeno odejo jezera, a šele ko topli jug zaveje preko Karavank, se led stopi popolnoma.

Pravljica takole popisuje nastanek Vrbskega jezera:

Bilo je nekdanj lepo, bogato in bahato (ošabno) mesto, ki je živelo samo temu svetu in je na Boga popolnoma pozabilo. Cerkve so bile zapuščene, plesišča pa polna. Zdelo se je, da je za pokvarjene ljudi celo leto ena sama nedelja in godba se sploh ni več utrudila.

Tedaj se je zgodilo nekega svetega Božičnega večera, ob katerem je tedaj izšla zvezda nad betlehemskim hlevčkom, da je zopet bučala v zavrženem mestu velika veselica. Medtem, ko se je kmečko prebivalstvo pripravljalo k polnočnici, so grešniki darovali maliku svoje slasti. Tedaj

se je nenadno prikazal možiček med durmi in je zagrmel v dvorano: »Ali vam ni še požerušta dovolj, da skrunite še to sveto noč?«

Toda zaslepljenci so se mu posmehovali in njegov glas se je izgubil v hrupu. Pa prikazal se je vdručič srditi svarilec, toda zopet so valovi veselice zadušili njegov klic.

Ko bi morali polnočni zvonovi zvoniti k polnočnici, je stal vnovič sredi brezbožnikov. Sodček je držal v rokah in odprl je petelina.

Iz sodca pa je pribučala voda s tako strašno silo, da nihče ni ušel kazni in naslednjega jutra se je razgrinjalo jezero nad sodomskim mestom. Ribiči od časa do časa vedo pripovedovati o tistem zvonjenju, ki se časih zvečer oglašča iz zakletih globin.

Ika:

Žena in delo.

»Ni praznik, predragi mi, naše življenje — življenje naj bode ti delaven dan!« — S tem je označil naš nesmrtni pesnik, da je delo in ne uživanje naš namen na zemlji, da se le v poštenem delu najde sreča in zadovoljnost.

Čprav moderna doba noče ceniti poštenega dela in ga plačuje samo z »drobtinami, ki padajo iz bogatinove mize«, vendar ni nikomur na svetu dovoljeno biti brez dela. Še tako priprosto delo je dragocena stvar, saj ga je sam Odrešenik oplemenitil s tem, da je postal sin delavca — tesarja.

Delo tudi ženstvu brez razlike stanu spleta prelep venec. Žena je izbrana za pomočnico možu — a kako mu naj bo pomočnica, če ne dela vsak dan, vsako uro? — Delo je os, okrog katere se sučejo vse ženske kreposti.

Zgodovina nam poroča, da so najplemenitejše gospe, kneginje in kraljice delale, ne morda iz lastne potrebe, temveč, da so s svojim delom pomagale ubožcem in zatiranim. Karel Veliki je celo hotel, naj se njegove hčere nauče delati. Na vprašanje, zakaj tako postopa, pravi: »Nihče na svetu mi ne jamči, da bi ne prišel še kdaj čas, ko bi si bile prisiljene z delom svojih rok služiti kruh in najpotrebnejše za življenje«. Marsikdo bi se morda čudil, da se je on kot mogočni vladar bal za svoje hčere, vendar je ravnal zelo modro, saj vemo, da se prevračajo tudi vladarski prestoli . . .

Zemlja, neobdelana ne obrodi sadu; zrak, ki ga veter ne razgiblje, se okuži. — Brezposelna žena zanemarja svoje najsvetejše dolžnosti, izgublja čas v brezpomembnem govorjenju in tako odpira vrata vsakovrstnemu neredu. Njeno življenje je brezplodno kot so puste azijske planjave, preko katerih veje dih smrti.

Blagor možu, družini in narodu, kjer se žena zaveda važnosti dela. — Ker pa toliko ženstva na vse mogoče načine izgublja dragoceni čas in noče uporabljati svojih telesnih in duševnih moči, zato narašča socialna beda dan za dnem. Mnogokje bi bilo drugače, v mnogih ozirih bi posijalo solnce sreče, ako bi žena vršila svojo nalogo.

Morda se bo katera bralka teh vrstic ojunčila, češ, saj vendar delam in garam ves božji dan, kdo mi more očitati lenobo? — Prav ima, ker vemo, da se ravno kmetskemu delu mora žrtvovati od jutra do večera — a vidimo še polje, kjer se gre za občno blagostanje, kjer ča-

kajo pomoči lačni, žejni in bolni, kjer bi se naj širila prosveta in mladina v pravem duhu vzgojevala in izobraževala — toda manjka plemenitih ženskih moči.

Žena bi morala biti svetel angel, ki raztira temine, tugo in bol. S svojo čisto ljubeznijo bi naj ogrevala toliko od samoljubja in sebičnosti zledenelih src in utrjevala vezi krščanskega bratstva!

Odkod naj dobimo za vse to sposobnih delavk? — Morejo in morajo nam jih dati naše lepe dekliske organizacije, sicer bi bil brezpomemben njih obstanek.

Dekleta, zlasti ve, ki zahajate v šolo organizacije, ali se zavedate velepomembnih moči, katere vam je Bog dal, da osrečite svoje in življenje mnogih drugih? — Odprite oči in srce, žrtvujte mlade, sveže moči za olajšanje duševne in telesne bede bližnjega.

O nekem neustrašnem, silno pogumnem vitezu se pripoveduje, da je tik pred smrtjo strastno poljubil držaj svojega slavnega meča, rekoč: »S tem mečem sem delal čudeže junaštva, s tem mečem sem proslavil sebe in svoj narod!«

Žena, s svojo plemenitostjo zamoreš, kakor ta vitez, proslaviti sebe in svoj narod, obenem pa si priboriš najvišjo čast — nestrohljivi venec!

Višavska:

Moji sprehodi.

Moji sprehodi so — solnčni gaji,
tih domovi srebrnih brez,
vitkih mecesnov in divnih akacij,
bistrih studencev in — belih stez...

Vsa se vtopim v lepoto narave,
prosta za hip vsakdanjih skrbi;
nič se ne strašim več — truda ne žrtev,
duša je polna — svežih moči!

P. Pristov D.-J.

Dom duhovnih vaj v Ljubljani — odprt.

31. julija t. l. je ljubljanski škof dr. Anton Jeglič blagoslovil »Dom duhovnih« vaj poleg cerkve sv. Jožefa v Ljubljani. Glavno je sedaj, da bodo res prišli moški vseh stanov (za ženske se bo po možnosti pozneje zidal tak dom) v ta »Dom« delat duhovne vaje. Začetkom bo šlo težko, kakor vsaka dobra, nova reč. Zato moramo zdaj vsi duhovniki in ljudstvo z besedo in peresom vsepovsod vdomačiti idejo ali zamisel duhovnih vaj.

Ta dom bo samo za moške odprt, prvič zato, ker je zidan poleg cerkve sv. Jožefa in kolegija oč. jezuitov v vrtu, kjer je klavzura, to je, ženskam prepovedan vhod; drugič, ker smo dozdam za moške morda premalo storili in so v vojni v verskem in moralnem oziru več trpeli ko ženske doma. Če pridobimo moške za lepo krščansko življenje, bo s tem pomagano tudi ženskam. Dom bo odprt vsem moškimi: duhovnikom, profesorjem, uradnikom, dijakom, politikom, učiteljem, industrijcem, obrtnikom, rokodelcem, delavcem vseh vrst, kmetskim fantom in možem. Teden za tednom ali vsaj na 14 dni bodo skozi celo leto tečaji duhovnih vaj za posamezne stanove, ker ima vsak stan svoje dolžnosti. Po leti bodo bolj za dijake, duhovnike, akademike, organiste, učitelje, industrijalce, po zimi in ob praznikih pa bolj za delavce, kmečke može in

Eladeniče. Sploh si bo pa izbral vsak za duhovne vaje tisti čas, ki bo zanj najbolj ugoden.

Delavci naj bi dobili letni dopust in ga porabili za telesni oddih, a še bolj za duševni v duhovnih vajah. Duhovne vaje trajajo navadno samo 3 dni, n. pr.: ponedeljek popoldne ali vsaj zvečer do 6. ure se vsi zbero v »Domu«, da se odkaže vsakemu udeležencu sobica, kjer bo 3 dni stanoval, ogledajo si obednico, dvorano za govore in kapelico. Torek, sredo, četrtek bodo potem dnevno 3—4 govori. Dnevni red jim določa čas za posamezna opravila: za sv. mašo, premišljevanje, duhovno branje, molitev rožnega venca itd. Četrtek je navadno spoved pri patrih v sobah. Petek zjutraj je sklep duhovnih vaj s slovesnim skupnim svetim obhajilom.

Dolgčas bo morda komu prvi dan, potem ne več, ker bo vsak dobro zaposlen. Vsak bo imel svojo sobico, majhno, a lepo belo in svetlo, z vso potrebno sobno opremo. Po zimi se bo tudi v vsaki sobi kurilo. Kmalu se bo vsak udomačil, ker bo tudi dober zrak prihajal z vrta, grada in Golovca. Dnevi bodo le prehitro minili v zbranosti, tihoti in molčanju. Vsi se bodo srečni, zadovoljni vračali domov.

Naj navedemo tukaj nekaj izjav takih, ki so imeli drugod priliko delati duhovne vaje v takih domovih.

Nek sprevodnik, ki se je udeležil v Turinu duhovni vaj, piše: »25 let sem že sprevodnik, vedno zadovoljen s svojim poklicem, ali tako srečnih dni, ko so bili oni trije v duhovnih vajah, še nisem nikdar doživel«.

Taki, ki so se preje najtežje odločili za duhovne vaje, so bili pozneje najsrečnejši in zelo hvaležni. Že marsikdo je rekel: »Nerad sem prišel sem, pa še bolj nerad grem odtod«.

Nek drugi, ki se je naučil v duhovnih vajah premagovati svojo jezo, pravi, da duhovnih vaj ne da »za ves denar na svetu«.

Nekateri pravijo: Lepšega, vzvišenejšega ni mogoče doživeti kot take tri dni.

Eden, ki nikjer v svetu ni mogel najti notranjega miru in zadovoljnosti, pravi: »Tu sem našel zdravilo za svoje dušne rane, tu (v duh. vajah) sem dobil tolažbo, mir in veselje«.

Švicarski časnikar Bamberger piše: »To je najbolj usodepolno v naših časih, da moramo poznati tisoč tujih reči, pri tem pa nimamo časa spoznati samega sebe. Zato so pa ravno duhovne vaje tiste, ki človeka zopet zberejo in mu odkrijejo sebe in so zato velika dobrota za človeštvo«.

Celo zdravniki pozdravljajo blagodejni vpliv duh. vaj. Berlinski kirurg dr. Schleich pravi: »Mirno lahko trdim, s temi duh. vajami bi danes lahko reformirali vse naše norišnice in vsaj pri dveh tretjinah tja obsojenih zabranili, da bi jim ne bilo treba prestopiti praga te hiše... Duhovne vaje so najboljše navodilo v umetnosti, kako človek lahko obvlada svoja čustva in postane gospodar nad samim seboj, ne pa suženj«.

Tako je večkrat tudi veliko veselje domačih. V Gozzani (Italija) je delal nek zagrizen socialist, ki je večkrat grdo ravnal z ženo, duhovne vaje. Po njih ni nikdar več ženi rekel žal besede in je vsak

večer molil z družino rožni venec. Žena in otroci so bili zelo srečni.

Škof Ketteler je zato smatral duhovne vaje za največjo milost. Pravi: »Treba jih je le večkrat delati, da človek popolnoma prodre do njihovega duha. Zato jih delam vedno z največjim veseljem«. Glej »Glasnik presv. Srca Jezusovega« 1925 (štev. 8., stran 125).

Kako bo pa s prehrano, ali bo to dosti stalo?!

Seveda brez stroškov ne bo, ker bodo dobivali udeleženci duh. vaj štirikrat na dan hrano: zajtrk, kosilo (obed), malco in večerjo. Saj nas vse dosti stane, kar potrebujemo za hrano, obleko, stanovanje, knjige, vožnje itd. To so pa le minljive, posvetne reči in vendar radi damo za nje denar.

Za dušne potrebe pa moramo še več in rajši darovati, zakaj če dušo zveličamo, vse pridobimo, Boga in nebesa; če pa dušo pogubimo, vse izgubimo.

Treba bo toraj za duhovne vaje nekaj gmotnih stroškov, katere bo pa odtehtal velik duhovni dobiček. Koliko pa zmečejo moški ponepotrebne denarja za kajenje, ali pa za opojne pijače?! Šaj izdajo Slovenci za pijačo vsako leto 300 milijonov!! Odreči se bo treba malo kajenju in pijači in bo vsak lahko prihranil denar za vožnjo po železnici in za tridnevno prehrano. Vsak naj prinese s seboj nekaj poguma, denarja, dobre volje in rožni venec, po možnosti tudi kaj živil (moke, masti, mesa itd.). Ženske pa naj molijo zato, da bo vsak teden, ali vsaj vsakih 14 dni »Dom« poln udeležencev (25—28 naenkrat), naj pridno agitirajo in nagovarjajo svoje može, očete, brate, ženine, da bodo šli v Ljubljano delat duhovne vaje v samoto, ker bodo imele s tem tudi ženske dobiček. Iz duhovnih vaj se bodo vračali njihovi možje, očetje, bratje poživljeni, bolj navdušeni za svojo dušo in sv. vero, kot značajni z dobrimi trdnimi sklepi za bodočnost.

Dosedaj so bili štiri tečaji. Od 31. oktobra zvečer do 4. novembra, od 5.—9. novembra in od 12.—16. decembra bo tečaj za mladeniče.

Naslednji tečaji za duhovne vaje se bodo pravočasno naznanili po naših časopisih.

V vsaki župniji naj bi se iz naših društev osnoval odbor, ki bi skrbel, da se po vseh župnijah napravijo skupine po 25—28 mož ali mladeničev, v malih župnijah ena, v večjih lahko po več takih skupin, ki bi prišli potem v jeseni in po zimi v ta dom v Ljubljano, delat duhovne vaje. Zato bo pa moral vsak sam, ali eden celo skupino ali več priglasiti po navadni dopisnici »Rektoratu jezuitskega kolegija« v Ljubljani, Zrinjskega cesta 9 s pristavkom, koliko oseb in kedaj hočejo delati duhovne vaje. O. rektor jim potem pismeno sporoči, kdaj naj pridejo.

Na »Domu« je še Din. 800.000 dolga, zato prosimo vse, da sami dajo ali zbirajo po polah »kamne za Dom« in jih kmalu pošljejo po poštних položnicah (čekih), ki se dobe na vsaki pošti, na naslov: Jezuitski kolegij, Ljubljana. Na položnice napišite tudi razločno štev. 12.475.

V srednji del, zgoraj ob robu namen pošiljatve: »Kamni za Dom«. Za darovalce se bo bralo 365 sv. maš (od 1. okt. 1925 do 1. okt. l. 1926).

vsaki dan po ena v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani, tudi za vaše rajne (padle vojake).

Vsi z združenimi močmi v svetem letu za veliko dobro delo: Dom duhovnih vaj v Ljubljani.

A. Boštele:

Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

Dalje.

Toda Butterflee mu je odsvetoval. Da! mu je menico za 400 dolarjev, češ: »Pošljite menico gospodu Irvinghtonu, ki je bo vašim domačim izplačal v gotovini. Tako lahko pridejo v šestih tednih za vami, vi pa si prihranite dvojno vožnjo. Med tem časom bomo našli kako lepo farmo (posestvo) in vsi boste preskrbljeni. Ali ne?«

Patrick se je udal in odhitel z menico na pošto. Trgovec pa je istočasno brzogajal Irvinghtonu:

»Izgon J. H. potreben. Takoj. T. ne izplačati. Pismo pride. Butterflee.«

»Delo priganja!« Pod to pretvezo je Firebrand prihodnji dan izvabil Patricka v gozdove. »Pred enim mesecem itak ne more priti odgovor iz Evrope. Ta čas izrabimo kolikor mogoče dobro.«

Ko sta bila Butterflee in Firebrand za trenutek sama, je rekel prvi: »Za sedaj je res najugodnejše, da ga pošljemo proč od tod. Duhovniki bi nam ga tu pokvarili. Glej, da bo v gozdu pozabil na pismo in poboljšanje. Kakor hitro pride kak glas iz Evrope, pridem, da ti pomagam kuriti.«

Patrick je vstopil in dobri Amerikanec mu je podal roko: »Zdravo, prijatelj! Računajte z mojo naklonjenostjo, toda bodite mož in ohranite pogum! Lahko noč, ljubi moj!

XI. poglavje.

Izgon.

Lord Pilferer je sedel v rožnem dvorcu in se dolgočasil. Bil je čisto sam in se je čutil zelo nesrečnega. Zato je bil ves v ognju, ko ga je nekega lepega dne obiskal dr. William Irvinghton.

»Oh, gospod doktor, kod se skrivate, da ste s svojimi obiski tako skopi kakor lepo vreme?«

»Milost, oprostite, ti bazalti mi vzamejo vse proste ure.«

»Kako ste srečni!«

»Od jutra do večera sem na nogah in ponoči si delam zapiske.«

»Kako, ali se da o kamenju toliko pisati?«

»Že samo o bazaltu. Nesmiselno bi bilo, če bi se ukvarjal tudi z granitom, peščencem, kremenjakom, živcem, apnencem, marmorjem itd.«

»Kaj, to vse je na Irskem?«

»Tudi skrilavec, kresilni kamen, lojevec, sljuda in —.«

»Moj Bog, kakšna imena! So pač zelo divji kraji, kjer se vse to najde!«

»Vam bi bolj ugajalo, če bi tam sadili krompir?«

»Gotovo! Ti nepridipravi se izgovarjajo z lakoto in gotovo ne bodo hoteli plačati najemnine — in prihodnje leto bo še slabše!«

»Torej jih boste dobili vi v rejo?« se je nasmehnil Irvinghton.

»Le šalite se?« je odvrnil lord. »Ti ljudje nočejo saditi krompirja, češ, da ga nimajo.«

»Pravijo celo, da z isto pretvezo umirajo.«

»Moj Bog, malo pomanjkanja že trpijo. Toda saj se jim deli žito in delavnice imajo. Vi ne veste, koliko nas stanejo ti divjaki!«

»Brez dvoma! Hotel sem samo reči, da vaša milost zaenkrat letos še ni preslabo izvozila.«

»Toda kaj bo prihodnje leto?«

»O, zelo enostavno!«

»Prosim, govorite!«

Doktor je začel razlagati: »Vaše posestvo v Malibory-ju je v nižinah šotnato, v hribih pa kamenito in za poljedelstvo neprikladno. Toda travniki bi bili izvrstni, kaj ne?«

»Resnica.«

»Tu imate par sto najemnikov — lenuhov in pijancev, mnogo jedo, pa malo delajo. Najemnine niso plačali — in je ne zmorejo, torej jih izženite! Potem pa naselite na posestvu par družin škotskih pastirjev, podvojite črede in delali boste zlate dobičke. Maslo in meso je precej drago, denarja pa bo kakor toče!«

»Vi ste res čudovit mož, gospod doktor!«

»To je popolnoma enostavno. V Ameriki smo praktični.«

»Toda časopisi me bodo zgrabili!«

»Pustite jih, da kričijo. Besede so besede, ki jih odnese veter, dobiček je pa dobiček in zlato ne izpuhti.«

»Gospod William, vi ste res zelo praktičen mož!«

Tedaj je padel v sobo John Izsilnik. Toda kako je izgledal?

Desno oko je imel zavezano, lica zatekla, na vratu podplutbe, rdeč rob in odtise prstov.

Dopovedoval je, da so ga pred tremi dnevi v gozdu pri Glengariffu po noči zahrbtno napadli, pobili in davili.

»To je plačilo za zvesto službo«, je končal. »Kaj boste pa vi ukrenili?«

»Gospod Irvinghton ima prav!« je dejal lord. »Ali so v Malibory-ju vsi najemniki prejeli izgonilne listine?«

»Vsi?«

»Zgodilo se bo! Dam vam pooblastilo, da jih izženete še jutri. Tu imate ukaz na policijo.«

Irvinghton in lord sta še pozno v noč igrala šah in pri slovesu sta se drug drugemu zahvaljevala za prijetno zabavo.

Jutro je bilo pusto in megleno. Neprestano je rosil droben dež. Naenkrat je nastal v Malibory-ju velik hrup. Biriči in razdiralci so prišli izganjat uboge najemnike.

Mrliče, bolnike in otroke so zmetali na cesto, porušili koče do tal in potem odšli. Dvesto oseb je bilo brez strehe. Vikar O'Connor jih je tolažil: peljal jih je v cerkev, kjer so opravili zadnjo skupno molitev. Potem jih je blagoslovil. »Otroci, trenutek ločitve je prišel; zakon vam prepoveduje, dalje ostati tu; toda nepoznana dobra roka mi je podarila toliko, da dobi vsak od vas 2 funta kruha in pol šilinga. Bog z vami!«

Razšli so se. Samo ena gruča je ostala kleče pri oltarju okoli slepega, umirajočega otroka. To je bila Ivanka, ki se je pokojno preselila v večnost.

»Blagor njim, ki lahko v Gospodu zaspijo; zahvalimo Boga!« je molil duhovnik.

Čez par ur je Tom z ostanki obeh družin omahoval po cesti proti Bantry-ju.

Okoličanom je bilo pod kaznijo izгона prepovedano vzeti izgnance pod streho, četudi samo za eno noč. 1)

Istočasno je Patrick delal v ameriških gozdovih. Brez blagodejnega vpliva baltimorskega župnika je čistò pozabil na očetove nauke in se razvnel v sovraštvu proti Angležem. John Firebrand in drugi voditelji otrok noči so njegovo strast še bolj podpihovali. Čez poldrugi mesec je prišla pošta. Butterflee je prinesel poročil o Irski: Da je došla denarna pomoč že prepozno, da so Angleži razrušili vas in najemnike nagnali neznano kam, v bedo in pogin. Družini Joyce in Hadfield sta izginili brez sledu. Irvinghton je pozivedoval, toda John Izsilnik ga je hladno odpravil, češ, da ne ve nič o usodi teh svinj, odkar jih je nagnal po svetu.

V Patricku je zavrelo: »Ta človek bo umrl od moje roke! O, če domačih ne najdem, jih bom pa maščeval!«

Butterflee je poskočil: »To se lepo sliši, prijatelj! Torej se še pretaka kri po irskih žilah. Končno si vendar mož, ki bodo na tvoj klic privreli tisoči iz divjin in gozdov, iz vasi in mest bodo prihiteli, in potem gorje moralcem naroda, tvojega očeta, sestre, neveste! Srd ljudstva jih bo odpihal, kakor odnese veter suho listje, plamen bo požrl bivališča zatiralcev. Irska hlapčuje, a bo svobodna!«

»Še nocoj odpotujem.«

»In tisoči gredo s teboj, kajti Sinovi noči tvorijo celo armado. Imamo orožje, zaloge, denar. Ti pa, Patrick, boš naš voditelj, če boš jutri prisegel v roke našega poveljnika Stephen-a in vpisal svoje ime v zlato knjigo osvoboditelju Irske. Ti boš njen Washington!«

»Prisegam«, je dejal Patrick, »da hočem maščevati domovino do zadnje kaplje krvi. Jaz sem Sin noči.«

»Ti si kralj in osvoboditelj Irske!« sta vzkliknila Firebrand in Butterflee naenkrat. »Pripravi se! V eni uri gremo v Baltimore, kamor je za jutri sklical Stephen občni zbor bratov bilke in klasa.«

Istočasno je stopila gruča popolnoma onemoglih izgnancev v oni bedni del mesta Dublin, ki se imenuje »Liberties«. Bili so: Tom, Sally, Mihael in Nelly. To so bili preostanki družin Joyce in Hadfield.

Preddvor neke cerkve jih je sprejel v svoje naročje.

XI. poglavje.

Liberties in Workhouse.

Žalostna je zgodovina mestnega okraja Liberties. Ko so Angleži uničili mestno trgovino, so se prebivalci tega okraja izselili preko reke v lepši in sijajnejše zgrajeni mestni del. V zapuščenih hišah so se nagnetili reveži in berači celega mesta. Mesto 2.000 trgovcev je živelo v Liberties-u kmalu 50.000 beračev in nemaničev. Stavbe so polagoma razpadale, strehe so se udirale in stanovalci so se umikali iz gornjih nadstropij v pritličja in kleti.

To je gnezdo bede, bivališče prokletih in zavrženih. V vlažnih kletih so grabežljivi hišni posestniki natlačili posteljo ob postelji. Moški, ženske in

1) Namen te prepovedi je bil zabraniti izgnancem povratek k podrtijam njihovih stanovanj in tako pospeševati razseljevanje celih pokrajin. Od l. 1841—1851 so podrl na Irskem 270.000 koč in samo l. 1849. so izgnali 50.000 družin.

otroci ležijo vse vprek na kupih cunj, polnih nečedne golazni. Hodniki, dvorišča, ulice, vse je polno smeti in nesnage, še zrak je težah in okužen. Tam živijo bitja, ki po ves dan ne vstanejo, ker leže lažje prenašajo glad; tam so družine, ki pošljejo samo po enega člana beračit, drugi se pa medtem zarijejo, ker imajo vsi skupaj samo ene hlače in samo eno srajco. (Dalje prihodnjič.)

VESTNIK DEKLIŠKIH ZVEZ.

Naraščaj Dekliških zvez. — Sedanji poslovnik D. Z. sicer ne predpisuje, da naj zveze gojijo naraščaj, vendar so si ga po nekod — uvidevši potrebo — kar same od sebe ustanovile. (Vzorno delujoča zveza nam poroča, da čuti potrebo, razdeliti deklice v gojenke in mladenke, kakor je to pri Orlicah!) V bodoče naj bi bila vsem D. Z. prva skrb: vzgoja naraščaja. Reči moramo, da bi mnoge D. Z., ki so se svoj čas lepo razvijale, še sedaj delovale, ako bi se že prej mislilo na gojitev naraščaja, brez katerega ni nobeni organizaciji zasiguran obstanek. Vidimo, da ravno že dolgo obstoječe zveze začnejo hirati; tam, kjer se po dolgem, vztrajnem delu pričakuje zaželjenega sadu, najdemo često le prazne veje. — Na orliškem organizatoričnem tečaju se nam je tole priporočalo: ve morate biti duhovne matere svojim mlajšim sestricam, vse, kar same preizkusite in spoznate za dobro, morate znati tudi njim nuditi v primernih oblikih, da vas bodo razumele. Treba pa je, da ste pred vsem same vzorne članice organizacije, če hočete doseči uspeh pri manjših deklicah. — Naj bi bilo to nekako merilo tudi našim D. Z. Veliko polje je tukaj odprto, saj preti nežni mladini toliko nevarnosti od vseh strani. — Vsaka D. Z. naj bi si organizirala naraščaj; manjše deklice se veliko lažje pridobijo, kakor iz šole iztopivša dekleta. Izbere naj se voditeljica, ki je navdušena za organizacijo in bo imela čut za potrebe in želje malih. Najvažnejše točke pri vzgoji naraščaja naj bodo: da se jih navaja k resnicoljubnosti, medsebojni ljubezni, opozarja na lepo obnašanje vsepovsod, zlasti, da se spoštljivo in dostojno vedejo napram starejšim osebam. — Tudi za splošno izobrazbo jim je treba skrbeti. Zato se naj prirejajo zanje sestanki z nagovori, deklamacijami, petjem in raznimi mladinskimi igrkami. — Izvrstne pripomočke za vzgojo naraščaja nudi orlovska organizacija tudi Dekl. zvezam. V prvi vrsti je seveda mladinski list »Orlič«, ki ga menda že v vsaki župniji poznajo. Širite ga med mladino, posebno še sedaj, ko bo pisal tudi za gojenke in mladenke; s tem izpodbijate razno za mladino neprimerno čtivo, ki bi ji morda zastrupilo dušo in srce. Za nagovore pri sestankih vam nudi dovolj gradiva knjiga »Naraščajske ure« (naroča se pri Društveni nabavni zadrugi Ljubljana, Ljudski dom). Istotam tudi »Naraščajske igrice«. Treba je le znati ves razmeram primerno prilagoditi in uspeh ne bo izostal. — Ne bojte se truda — žrtvujte se za vzgojo in izobrazbo naraščaja, pripravljajte mladini pošteno zabavo in razvedrilo. — Marsikje je težko dobiti toliko dobrih deklet, da bi se ustanovila D. Z.; začne se naj z majhnimi deklicami in čez gotovo dobo pa bodo tako nastale zveze z vzglednimi, požrtvovalnimi članicami. Za razna pojasnila se obračajte na Prosvetno zvezo, ozir. na Osrednje vodstvo D. Z., Maribor, Aleksandrova cesta 6./I. Bog živi!

Za dekliške sestanke! Orliška podzveza v Ljubljani je izdala že 7. zvezek predavanj za dekliške sestanke. Njih vsebina je tako stvarna, da si pač

boljše ne moremo želeti. — Novoizišli 7. zvezek prinaša na 16. straneh troje skrbno sestavljenih člankov o lepem vedenju, in sicer: 1. Temelji lepega vedenja; 2. Splošna pravila lepega vedenja; 3. Lepo vedenje v javnosti. — Dekleta, zvmite v roke ta novoizišli zvezek, skupno ga predelajte na sestankih, zakaj o lepem vedenju nismo nikdar dovolj poučeni. Likajmo se — ne samo na zunaj — predvsem uporabljajmo »likalnik« za svojo notranjost. Nobena D. Z. ne sme pogrešati teh predavanj (obvezna za vsa D. Z.). Dekleta, ki so premožnejša, naj si po mogočnosti predavanja tudi same naročijo pri Orliški podzvezi, Ljubljana, Ljudski dom. Zvezek stane 5 Din.

POD VAŠKO LIPO.

Brez mene bo tudi šlo! Tako se izgovarjaš, kadar te vabijo k sodelovanju za dobro stvar. Res, tudi brez tebe bi šlo, tudi brez mene in še brez marsikoga drugega tudi. Toda šlo bi vse drugače nego pa gre sedaj. Ali bi šlo vse bolje? — To je tisto važno vprašanje! Ali bi dobra stvar bolj napredovala, ako ne bi ti sodeloval? Ali pospešuješ dobro stvar — ali jo pa zaviraš? — Si drugim v lep vzgled ali mogoče v pohujšanje? . . . Ali si zvezda vodnica, ki vodi tovariše v jasne višave . . . si mogoče nasprotno smrdljiva leščerba, ki je kriva, da zaide toliko mladine? . . . Ne vem, kdo in kaj si. To ve Bog in on bo tvoj sodnik. Toda to si zapomni: ako delaš dobro samo iz sebičnih nagibov, iz častihlepnosti, dobičkarije — potem je bolje, da te ne bi bilo zraven. Ako pa služiš v vseh svojih delih Najvišjemu, potem ne bo tvoje delo uničeno s tvojo smrtjo . . .

Fantje v Avstriji so se po vojski zelo dobro organizirali. Našli so primerno obliko organizacije, ki združuje v sebi vse, kar potrebuje fant za dušo in telo. Petje, telovadbo, šport, streljanje, kolesarjenje, sestanke, duhovne vaje itd., vsega jim nudi njihova organizacija v lepem redu. Fantovske organizacije, ki imajo veliko avtonomijo, so združene v Škofjske zveze in te zopet v Državni zvezi »Reichsbund der katholischen deutschen Jugend Österreichs«. Ta državna zveza ima vsako leto svoj »dan« (Bundestag), na katerem je poleg resnega dela tudi manifestacija fantov. Letos je bil tak dan v St. Pölten-u na Nižje Avstrijskem. Ta »dan« je trajal tri dni (14.—16. avgusta). 14. avgusta popoldne so zborovali samo mladinski voditelji. To so bili najboljši fantje vsakega društva. Ni treba, da so ravno predsedniki, gre predvsem za njih osebni vpliv, ki ga imajo na tovariše. Te voditelje je določilo društvo. Voditelji kmetске mladine so zborovali ločeno od voditeljev delavske mladine. Pri prvih sta bila dva referata, i. s.: »Socialne razmere nad kmetško mladino« ter »Mladi katoličan«. Prihodnji dan, 15. avgusta, je bil posvečen samo organizatoričnim vprašanjem. Istočasno so sportni in telovadni odsėki na prostem tekmovali med seboj. 16. avgust je bil pa posvečen manifestaciji. Z vseh delov Avstrije so se zbrali fantje z godbami in zastavami. Nekateri so prišli s kolesi po osem dni daleč (Predarlško). Dopoldne so se poklonili Bogu. Bilo je skupno sv. obhajilo vseh fantov, pridiga in škofovska sv. maša. Popoldne ob enih pa se je razvil veličasten sprevod po okrašenem mestu. V sprevodu je bilo 94 zastav in 22 godb. Sprevod je trajal eno uro. Prebivalstvo, brez razlike strank, je katoliške fante zelo simpatično sprejelo, na-

vdušeno pozdravljalo in jih po vseh ulicah obsipavalo s cvetjem. Po slavnostnem sprevodu je bilo še manifestacijsko zborovanje, ki je zaključilo mladinske dneve.

Katoliški fantje, kje ste? Ako bi kak tujec hotel presoditi množino katoliških fantov po številu članov fantovskih organizacij (Mar. družba, Orli, Mlad. zveza) na Štajerskem, bi dobil zelo slab utis. Prišel bi do zaključka, da v nekaterih župnijah, da celih okrajih, ni niti enega katoliškega fanta! Ali je to res? Ai so res v nekaterih krajih še samo ženske pri življenju? Katoliški fantje, kje ste, kaj delate?! Ali še niste prišli do spoznanja, da je v sedanjem času pošteno društvo ravnotako potrebno za izobrazbo, ko pošten časnik? Koliko se vedno novega zgodi na svetu, koliko novih iznajdb je posebno po vojski, koliko sprememb je v naši državi in o vseh teh za tebe potrebnih stvarih boš slišal v katoliškem društvu. Ne bodi ponosen samo na svojo telesno moč, sedaj še mnogo več velja moč duha! Poglej malo čez mejo v Avstrijo. V Avstriji ima že skoraj vsaka najmanjša in najrevnejša fara svoj »Burschenverein«, svoje fantovsko društvo. Tudi po hribovskih farah so fantje združeni v društvih. In avstrijske fare so še veliko bolj hribovske, ko naše slovenske. Ta fantovska društva pa nimajo samo po deset, dvajset članov. Če je fara količkaj velika, ne najdeš društva spod sto članov. Tam imajo pa fantje malo več katoliškega poguma in ponosa ko pri nas. Tam se bolj zavedajo, kolikega pomena je društvo za mladega fanta. Kadar ustanovijo nov odsek, imajo vedno skupno sv. obhajilo. Sploh gojijo v Avstriji pri fantih versko življenje mnogo bolj ko pri nas. Kako napredna so avstrijska mladeniška društva dokazuje tudi dejstvo, da imajo v mnogih krajih tudi radioaparate po društvenih sobah. Tako slišijo lahko fantje v najbolj zapuščeni vasi lepe koncerte, opere in predavanja.

DROBIŽ.

Italijanski narodni praznik bo letos tudi 4. oktober, sedemstoletnica smrti Frančiška Asiškega. Tako je določil italijanski ministerski svet.

Veroizpoved ljudskošolskih učiteljev na Češkem. Med 8328 učitelji je 5506 katoličanov, 1672 brez konfesije, 740 pristašev češke cerkve, 18 pravoslavni, 3 judje itd. Pri nas na Slovenskem so vsaj na zunaj po številkah razmere ugodnejše.

Najdaljši predori ali tuneli. Najdaljši predor na svetu je Simplon tunel, ki je dolg 19.803 m, medtem ko je Št. Gothardski predor le 14.990 m dolg. Amerikanski najdaljši predor (Hoosac) meri samo 7.645 m, a Angleški (Severn) komaj 7.250 m. Predor skozi Karavanke, ki je znan iz bojev za Koroško, je daljši ko angleški, namreč 7.350 m. Pri nas v Jugoslaviji imamo zelo mnogo predorov, ker so kraji gorati. Že na vožnji iz Maribora v Celje ali v Ljubljano, zleze vlak večkrat pod kako goro, toda le za nekaj časa. Največ predorov je na progi iz Sarajeva v Bosni do Užic v Srbiji. Na progi, dolgi le 90 km, ni nič manj ko 62 predorov. Vlak drvi skoraj neprenehoma iz tunela v tunel. Najdaljši predor v Jugoslaviji pa šele mislijo izgraditi. Prevrtni hočejo Ivanj planino v Bosni, da bodo imeli Srbi boljšo zvezo z morjem. Ta predor bo nekaj nad pet tisoč metrov dolg.

Koliko knjig se tiska v posameznih državah na leto. Kakor poroča švicarski list »Le Droit d'auteur« izide letno največ knjig na Japonskem. Nemčija tudi ne zaostaja preveč. Letno pošlje v svet 35.000 knjig. Vse druge države so pa mnogo bolj skromne. V Angliji izide 12.000, v Ameriki 9.000, v Franciji 7.000, na Češkem pa 5.000 knjig. Mi Jugoslovani smo zadnji. Ako je verjeti švicarskemu listu, potem izide v Jugoslaviji manj ko tisoč knjig letno. Važno vprašanje je pa tudi, koliko vseh teh knjig je dobrih in potrebnih. Nemci n. pr. izdajajo ogromno število praznih romanov, ki so pa ravno vsled svoje plitkosti in neumnosti posebno priljubljeni med mladino. Tudi ženska slovenska mladina po mestih, izdaja mnogo več denarja za take slabe nemške knjige, ko pa za poštena slovenska dela.

Manj vojakov, se glasi zahteva ljudi skoro po vseh državah, pa kljub temu je vojaštva še povsod zelo mnogo. Ne smemo misliti, da je pri nas v Jugoslaviji najhuje. Največ vojakov šteje Rusija, četudi kričijo komunisti in njim sorodni prijatelji, da so proti vojski in da bodo odpravili vojaštvo. Rusija ima namreč 1.300.000 vojakov. Tudi Francija je dobro preskrbljena z vojaštvom. Šteje namreč 736.000 mož. Italija pa samo 210.000. Čehoslovaška 150.000, Nemčija pa komaj 100.000 in Avstrija 30.000. Pri nas v Jugoslaviji pa je 109.000 vojakov. Gotovo je, da je za mirni čas število vojaštva povsod previsoko in zato so tudi sedaj v Ženevi zastopniki vseh narodov sklenili, da se naj države razorožijo. Dejanjsko pa noče nobena začeti.

Društveni vestnik.

Šoštanj. Naša D. Z. lepo napreduje pod skrbnim in požrtvovalnim duhovnim voditeljem. Sestanke imamo redno, vsako prvo nedeljo, in sicer tako, da oskrbi vsak sestanek le ena sama vas. To nam je naše sestanke čudovito poživilo. Me dekleta kar tekmujejo med seboj, katera bi lepše priredila shod in katera bi krasnejše okrasila našo društveno dvorano. Prirejamo tudi kratke igrice. Nabožnih prireditev, večjih iger in izletov pa ne moremo prirejati, ker jih prireja dekliška Marijina družba, »Izobraževalno društvo« in Orliški krožek, pri katerih so včlanjena skoraj ista dekleta kot v D. Z. Pridno pomagamo tudi pri zbiranju za naš tako željno in težko pričakovani novi »Katoliški društveni dom«.

Beograd. Iz srbskega Beograda dobite enkrat slovenski dopis. Pošiljajo vam ga slovenske služkinje, ki jih je mnogo v prestolici Jugoslavije. Služkinje smo si ustanovile lastno društvo, ki ima prelep namen, da zbira mladenke, ki pridejo iz dežele v Beograd služit, kot kuharice ali sobarice, ali pestunke in vzgojiteljice, pod svojim okriljem. To društvo čuva dekleta pred verskim in нравnim propadom, vzgaja jih k verskemu in narodnemu ponosu in samozavesti ter skrbi za primerno pošteno razvedrilo. Društvo je za vsako slovensko dekle, ki pride v Beograd, največjega pomena. Služkinje živijo navadno pri judovskih ali pa pri pravoslavni družinah, ki se za vero ne zmenijo mnogo, ali pa celo veri nasprotujejo. Znano nam je nekaj slučajev, da je pravoslavna gospa z vso silo pritiskala na slovensko katoliško služkinjo, naj ta odpade od katoliške vere. Vsa okolica slabo vpliva na mlado dekle in če se to skrbno ne čuva in si ne poišče dobre družbe, se gotovo kmalu izgubi. Angel varuh za katoliška dekleta je katoliško društvo služkinj. Žal, da je to društvo nekaterim dekletom popolnoma neznano, drugim dekletom,

ki si domišljujejo, da so radi svoje moderne obleke bogve kako nobel, pa ie preveč preprosto. Svetujemo slovenskim starišem, ki imajo svoje hčerke v Beogradu, da jim nujno priporočijo vstop v društvo služkinj. Naše društvo ima svoj sedež v Krunski ulici 23, v dvorani poleg katoliške cerkve. Članic šteje sedaj 94. Društvo vodi z veliko ljubeznijo in spretnostjo mil. g. kanonik in monsignor Vj. Wagner, ki ga vneto in požrtvovalno podpira slovenski kaplan g. M. Medved. Vsako prvo nedeljo v mesecu imamo zjutraj slovensko pridigo, popoldne po večernicah pa je društven sestanek. Posebno prisrčen je bil sestanek prvo nedeljo v avgustu, ko nas je obiskal zastopnik Prosvetne zveze iz Maribora g. Jožef Krošl. Do solz smo bile ganjene, ko nam je v krasnih besedah naslikal važno nalogo, ki je nam katoliškim služkinjam poverjena v pravoslavnih družinah. Katoliške vere in slovenskega jezika nočemo nikdar zatajiti. Po sestanku navadno zapojemo pod vodstvom g. kaplana Medveda ali pa uprizorimo kako igro. Knjižnice žalibog nimamo, vendar nam pa je g. Krošl obljubil v tem oziru pomoč od mariborske Prosvetne zveze. Priporočamo se pa tudi vsem ljubim Slovincem za kak književni dar. Slovenskih časnikov imamo precej naročenih, med njimi tudi preljubi »Naš dom«.

Šmarje pri Jelšah. Izredno lepo slovesnost blagoslovitve katoliškega doma smo obhajali v nedeljo, 30. avgusta. Že predvečer je bila postavljena cela vrsta smrek in slavolokov, je bila veličastna stavba preprežena z mnogoštevilnimi venci in šopki ter so plapolale iznad streh in odrov naše zastave. Streljanje na vseh koncih in krajih obsežne župnije in še posebno pri Sv. Roku, milo zvonenje pri vseh cerkvah in kresovi skoraj na vseh gričih in na višjih krajih daleč na okrog in še celo na resnobnem našem Boču ter mogočna godba pridnih mariborskih Omladincev, so še pozno v noč klicali in vabili na proslavo drugega dne. V nedeljo pa so vrele množice ljudstva iz kobiljške, kozjanske, celjske in rogaške strani proti Šmarju, da si ogledajo nov dom in mu pomagajo sprostiti prav veliko blagoslova božjega ter se udeležijo velikega mladinskega zborovanja. Naši možje in mladeniči v narodnih in orlovskih krojih na iskrih konjičkih so otvorili in vodili veličastni sprevod narodnih noš, Orlov, Orlic in njihovega naraščaja, resnobnih mož in skrbnih žen, vrlih mladeničev in pridnih mladenk celega okraja. Vneti govorniki so razlagali visok pomen katoliških domov, poveličevali mladinsko izobrazbo na krščanski podlagi in priporočali naše krščanske organizacije. Pridni pevci s svojim voditeljem in dvojna godba so skrbeli za pošteno razvedrilo, dobri reditelji pod vodstvom g. I. Anderluha pa za vzorni red cele prireditve. Zato pa je vladala pri vsej slovesnosti ljuba zadovoljnost in se je bralo iskreno veselje zavoljo srečno uspele stavbe na obzrah navzoče mladine in njenih prijateljev. Le težko smo se ločili od prostora, na katerem smo preživeli par sladkih uric nedolžnega veselja. V srca pa nam odmevajo prelepe besede slavnostnega govornika in blagoslovitelja prof. Vreže, naj postane in ostane ta dom veličastni spomenik krščanske ljubezni do mladine, šola prave izobrazbe in kremenite značajnosti in hiša poštenega razvedrila: »Da srečno v vek si bivališče krepostnih žen, poštenih mož. Daj Bog, ti slavnih mož rodišče, da zibelj še slavnejših boš (S. Gregorčič)!« V trajni spomin na to slavnost smo si k srcu vzeli opomin in prošnjo slavnega pridigarja Pavla Potočnika, naj vedno višje hrepenimo, dokler nismo vekomaj združeni z Bogom; kajti »ad maiora sum natus — za kaj višjega (za Boga in srečno večnost) sem rojen!«

Sv. Bolfenk v Sl. gor. Prireditev večjega obsega smo imeli 19. julija. Nastopili so ruperški Orli, Orlice in naraščaj s prostimi vajami ter orodno telovadbo, kar je med našimi fanti zbudilo mnogo zanimanja za orlovstvo. Brez posebnega prigovarjanja se je že v začetku priglasilo kakih 20 fantov za Orla, ki so imeli dosedaj že prve proste vaje. Slovesno ustanovitev odseka smo še odložili na dogledni čas, ko se bomo še Orlu nekoliko potrebnih reči naučili. Prosvetno društvo se je zopet oživilo. Preuredili in nekoliko spopolnili smo društ. knjižnico; imeli smo občni zbor, pet sej in eno poučno predavanje o družini. Naj omenim tudi, da se je udeležilo kakih 25 fantov mlad. dneva pri Sv. Trojici, kjer so še dobili več vneme in poguma za orlovsko idejo. Končno pa smo priredili tudi po dolgoletnem odmoru, fantje — sami novinci, igro: »Kmet Herod«; dekleta pa: »Čašico kave«. Čisti prebitek cele predstave smo namenili nakupu novih knjig.

dom« in tudi »Vestnik Prosvetnih zvez«, ki ga mora imeti tudi Vaše društvo. V »Vestniku« so tudi že bile omenjene vse knjige, ki bi morale biti v vsaki knjižnici. Naročite si tudi knjige, ki so v zadnjem času izšle v »Mohorjevi knjižnici« v Prevaljah na Koroškem (to so popolnoma druge knjige ko one, ki jih dobite vsako leto kot ud Družbe sv. Mohorja) in v »Ljudski knjižnici« v Ljubljani. Vaš strah pred urednikom je neutemeljen. Vsake dobre stvari je urednik vesel.

ZA NAŠE KNJIŽNICE

Lep molitvenik »Sveto obhajilo« (prej »Kruh življenja«, po Svengenu) so letos na novo izdali oo. jezuitje (uprava Glasnika Srca Jezusovega, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9) v Ljubljani. Knjižica obsega 560 strani v priročni obliki. Vsled podpore nekega dobrotnika jo damo lahko po izredno nizki ceni, in sicer: v platno vezano (izvirne in zelo okusne platnice) z rdečo obrezo, samq 12 Din., s polzlatno obrezo 15 Din., z zlato obrezo pa 18 Din. Poština posebej za en izvod 3 Din. Čisti dobiček tega molitvenika, ki ga je prav mnogo v zalogi, je namenjen za »Dom duhovnih vaj«. Naročajte ta lep molitvenik, ki so ga mnogi evharistični shodi toplo priporočali, posebno, ker ima poleg jutranje, večerne, spovednih molitev, treh sv. maš, še 40 obhajilnih molitev (priprav in zahval za vse praznike in važnejše godove cerkvenega leta, za Božič, Velikonoč itd.), po 10, 20, 50, 100 izvodov skupaj na en naslov, n. pr.: Marijine družbe, tretji red sv. Frančiška itd. Ker poština dosti stane, naj ga iz bližnje ljubljanske okolice ali od drugod, ko greste po opravilih v Ljubljano, pridejo iskat osebno k vratam kolegija (samostana) očetov jezuitov poleg cerkve sv. Jožefa, Zrinjskega cesta 9, pri upravi »Glasnika Srca Jezusovega«. Denar lahko pošljete po poštno-hranilnih položnicah, ki jih zastoj dobite na vsaki pošti, na naslov: Uprava »Glasnika Srca Jezusovega«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9, z označbo, da je denar za molitvenik »Sveto obhajilo« (ček. račun št. 10.604). Iščemo tudi zanesljive in poštene osebe po deželi in mestih, ki bi knjižico oddajale; dobe nekaj popusta. Javite se torej sami osebno ali pismeno, ali pa pošljite natančne naslove takih oseb (ime, priimek, kraj, hišna št., zadnja pošta) na upravo »Glasnika presvetega Srca Jezusovega, Ljubljana, z dostavkom, da bi razpečavali ta molitvenik.

Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

Tiskati daš lahko

knjige, vabila, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste.
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici, n. z. z n. z. Maribor, Stolna 6

ki obrestuje po

8⁰/₀ in **10**⁰/₀

oziroma po dogovoru.

Prosvetna zveza v Mariboru

Aleksandrova cesta 6/I.

(palača Zadružne gospodarske banke, nasproti frančiškanski cerkvi)

ima v zalogi in nudi včlanjenim društvom:

Poslovne knjige, malo in veliko garnituro (skupno 9 kosov), ki stanejo s poštnino 79 Din. ali 103.40 Din. Oddajajo se samó vse knjige skupaj, posameznih kosov ni dobiti.

Poslovník prosvetne zveze, izvod po 6 Din. in poštnina. Poslovník mora imeti vsako društvo, brez njega ni mogoče redno in smotreno poslovanje v društvu.

Društvena pravila, vzorna ali enotna, izvod po 2 Din. Nabavijo si naj ta pravila vsa ona društva, ki žele spremembo pravil in društva, ki se ustanove na novo.

Društvene članske izkaznice, kos po 50 par. Članske izkaznice so enotne za vsa društva, veljavne za triletno dobo. Vsak društveni član mora imeti člansko izkaznico, da se bo zavedal svoje pripadnosti k društveni družini in ne bo samo član po imenu, sicer pa ne izpolnjuje društvenih dolžnosti.

Društvene članske znake, kos po 10 Din., 12 kosov skupaj po 9 Din. Znaki so lični in prav okusno izdelani.

Poslovník Dekliške zveze, izvod po 1 Din. Poslovník je za pravilno in dobro poslovanje Dekliških zvez neobhodno potreben.

Za prosvetne okraje ima Zveza na razpolago **pregledniške pole** (brezplačno), posreduje nabavo **društvenih pečatov**, **nakup knjig za knjižnice** i. t. d. Včlanjena društva naj se obračajo na Zvezo po pojasnila in pomoč v vseh društvenih zadevah.

Tiskar: Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Predstavnik: Leo Brože, poslovodja v Mariboru.

— Urednik: Marko Kranjc, tajnik SLS v Mariboru. — Izdajatelj: Prosvetna zveza v Mariboru. Predstavnik: dr. Josip Hohnjec, nar. poslanec v Mariboru.